

องค์ความรู้จากการสำรวจรวบรวมข้อมูล ในชุมชนคั่งบางกะเจ้า

โครงการอนุรักษ์ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรสเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเพิ่มศักยภาพ
การผลิตส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรสในชุมชนคั่งบางกะเจ้า

องค์ความรู้

01

พืชในชุมชน

คั่งบางกะเจ้า

การขยายพันธุ์สำหรับ

ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส

02

การปลูกส้มเขียวหวาน

พันธุ์เทพรส

03

การดูแลรักษา

ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส

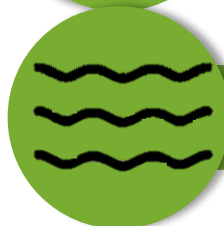

04

การบริหารจัดการดิน

และน้ำ

05

01

พืชในชุมชนคั่งบางกะเจ้า

- ส้มเขียวหวาน พันธุ์เทพรส
- ละมุดสีดา
- มะม่วง พันธุ์เขียววอล
- มะม่วง พันธุ์ทุเรียน
- ชมพู่न्द्रดอกไม้
- ชมพู่มะเหมี่ยว
- ชมพู่สาแหรก
- กระท้อน
- ไข่
- กล้วยหอม
- จาก
- หมา

- การใช้ประโยชน์จากพืชในชุมชน: จาก:
ป้องกันตลิ่งพังทลาย ป้องกันลมพายุ
สร้างผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ได้แก่
น้ำตาลจาก ชานมจาก สีมัดย้อมจาก
ต้นจาก ทาร์ตลูกจาก ลูกจากลอยแก้ว
ลูกจากทานสด และกระเช้าใบจากใช้
สำหรับต้กน้ำหรือบรรจุอาหาร

02

การขยายพันธุ์สำหรับ ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส

ชุมชนคู้บางกะเจ้านิยมขยายพันธุ์ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส 2 วิธี ได้แก่ ตอนกิ่ง และเสียบยอด

การตอนกิ่ง

ข้อดี

- 1) ต้นส้มไม่มีหนามหรือมีหนามน้อย
- 2) ได้ผลผลิตเร็ว
- 3) ไม่กลายพันธุ์
- 4) กิ่งตอนใช้เวลา 2 – 2.5 เดือนในการออกราก
- 5) ช่วงเวลาที่เหมาะสมคือช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือนมิถุนายน

ข้อเสีย

- 1) การตอนกิ่งในช่วงฤดูฝนอาจทำให้รากเน่าได้ง่าย
- 2) หากสภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้รากออกช้า
- 3) อาจมีสัตว์กัดแทะถุงตุ้ม จึงควรห่อหุ้มถุงตุ้มด้วยถุงดำซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถมองเห็นได้ว่าตุ้มแห้งหรือไม่ และอาจทำให้อุณหภูมิภายในถุงดำไม่เหมาะสมต่อการเกิดราก
- 4) การตอนกิ่งในช่วงฤดูร้อนจะทำให้ตุ้มแห้งเร็วต้องคอยสำรวจและรดน้ำอย่างสม่ำเสมอ

02

การขยายพันธุ์สำหรับ ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส (ต่อ)

ชุมชนคู้บางกะเจ้านิยมขยายพันธุ์ส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส 2 วิธี ได้แก่ ตอนกิ่ง และเสียบยอด

การเสียบยอด

ข้อดี

- 1) ดูแลง่าย
- 2) เพิ่มจำนวนได้ไวและได้จำนวนมาก
- 3) ได้ต้นพันธุ์ที่แข็งแรง มีรากแก้ว
เนื่องจากใช้ต้นตอที่ได้จากการเพาะ
เมล็ดในการเสียบยอด
- 4) ต้นพันธุ์ที่เสียบยอดมีเปอร์เซ็นต์รอด
ชีวิตร้อยละ 80

ข้อเสีย

- 1) ต้นส้มมีหนามเยอะ
- 2) ให้ผลผลิตช้ากว่ากิ่งตอน
- 3) ต้องเลือกยอดจากกิ่งที่เหมาะสม
หากใช้กิ่งที่แก่เกินไปจะทำให้เสียบ
ยอดไม่ติด
- 4) ต้องนำต้นพันธุ์ที่เสียบยอดแล้วบ่ม
ในกระโจม

03

การปลูกส้มเขียวหวานพันธุ์เทพรส

- กิ่งตอน: ตัดกิ่งตอนจากต้นแม่ลงปลูกในเชิง ประมาณ 1 – 1.5 ปี ย้ายปลูกลงดิน
- ต้นพันธุ์จากการเสียบยอด: เตรียมต้นตอส้มโออายุประมาณ 1 ปี เนื่องจากส้มโอให้ต้นตอที่แข็งแรง หาเมล็ดพันธุ์ง่าย หาอาหารเก่ง ทนแล้ง ทนเค็ม นำยอดจากกิ่งของต้นแม่มาเสียบที่ต้นตอที่เตรียมไว้ บ่มในกระโจมประมาณ 2 เดือน ต้นพันธุ์อายุครบ 2 เดือนให้เปลี่ยนกระถาง ต้นพันธุ์อายุครบ 5 เดือน ย้ายปลูกลงดิน
- การเตรียมดิน: ขุดหลุมกว้างขนาด 50 x 50 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร ตากแดดฆ่าเชื้อประมาณ 1 เดือน รองก้นหลุมด้วยอินทรียวัตถุและปุ๋ยขาว ปุ๋ยคอก ตัดหญ้าโดยรอบ ช่วง 2 ปีแรกพรวนดินรอบนอกทรงพุ่มให้ดินโปร่ง รดน้ำวันละครึ่ง

04

การดูแลรักษาส้มเขียวหวาน พันธุ์เทพรส

- รดน้ำวันละครึ่งในเวลาเย็น
- 1 ปีแรกไม่ใส่ปุ๋ย หลังอายุ 1 ปี ใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ เช่น 15 - 15 - 15 หรือ 16 - 16 - 16 อัตรา 500 กรัมต่อต้น ใส่เดือนละครึ่งหรือเมื่อต้นส้มแสดงอาการขาดธาตุ
- ตรวจสอบโรคแมลงศัตรูอย่างสม่ำเสมอ ใช้สารเคมีกำจัดตามอาการ
- ช่วงต้นส้มออกดอกไม่ฉีดสารเคมีเพื่อให้แมลงช่วยผสมเกสร
- ช่วงติดผลขนาดเท่าลูกมะนาวใส่ปุ๋ยบำรุงเดือนละครึ่งและคอยสังเกตการแสดงอาการของต้นส้มอยู่เสมอ ฉีดพ่นแคลเซียมโบรอนเพื่อลดการหลุดร่วงของข้อผล

05

การบริหารจัดการดินและน้ำ

- ปรับปรุงดินเค็มที่มีความเป็นกรดปานกลางโดยการโรยปูนโดโลไมท์เพื่อปรับสภาพดินให้มีความเป็นด่างเพิ่มขึ้น หลังจากนั้นจึงบำรุงดิน

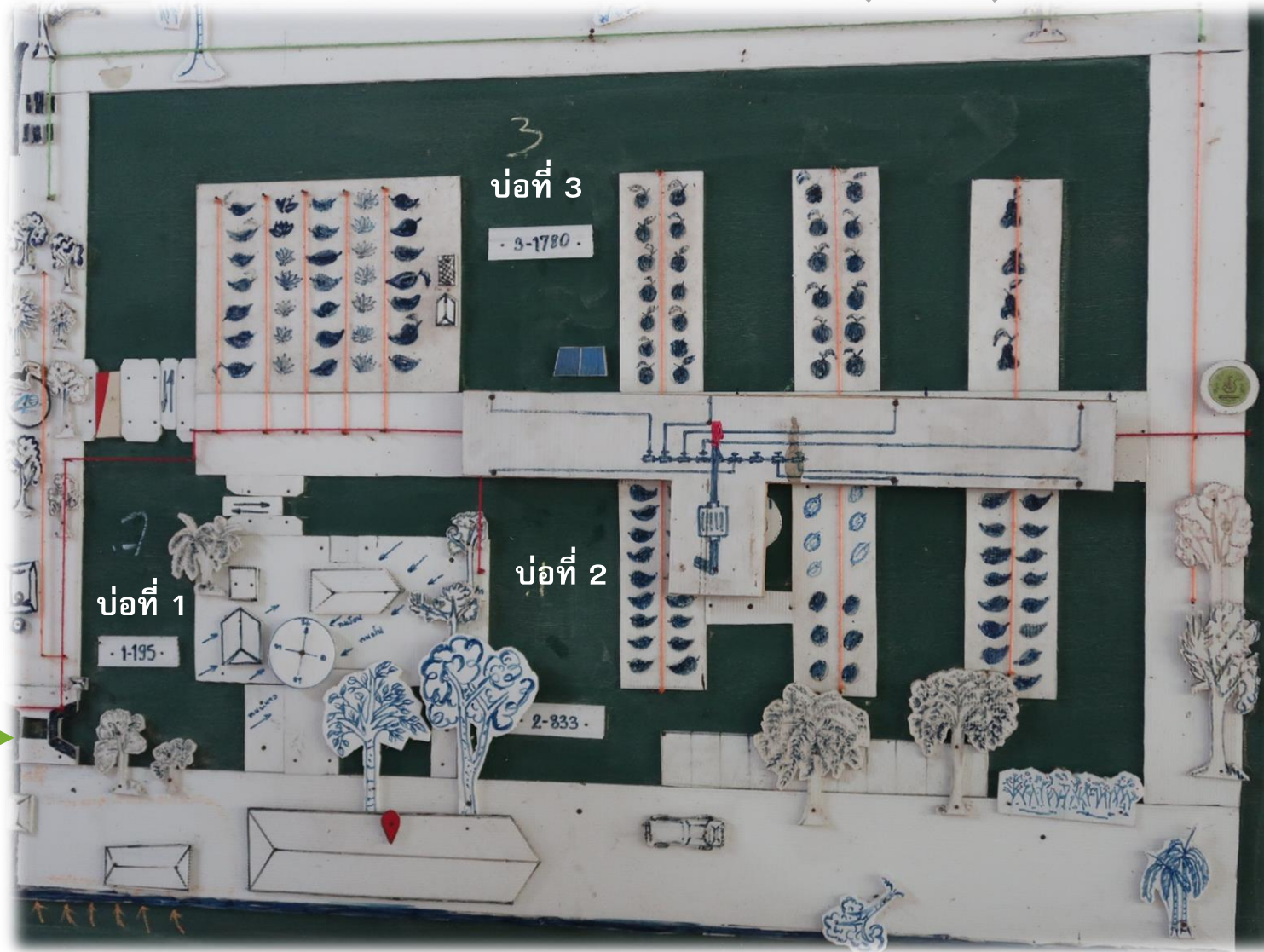
การบริหารจัดการดินและน้ำ (ต่อ)

โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพหุวัฒนธรรมเพื่อ
การอนุรักษ์ฟื้นฟูและเพิ่มศักยภาพการผลิต
สิ่งแวดล้อมพหุวัฒนธรรมในชุมชนคังบางกะเจ้า

แม่น้ำเจ้าพระยา

ประตูน้ำ

ภาพแผนผังแปลงและบ่อน้ำ แสดงการบริหารจัดการน้ำเค็มเพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตร

05

การบริหารจัดการดินและน้ำ (ต่อ)

จากภาพแผนผังแปลงและบ่อน้ำที่แสดงการบริหารจัดการน้ำเค็มเพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตรจะเห็นได้ว่า: การบริหารจัดการน้ำใช้พื้นที่ขนาด 6 ไร่ แบ่งออกเป็นแปลงปลูกพืชและบ่opakน้ำจำนวน 3 บ่อ บ่อที่ 1 มีพื้นที่ปากบ่อ 195 ตารางเมตร บ่อที่ 2 มีพื้นที่ปากบ่อ 833 ตารางเมตร และบ่อที่ 3 มีพื้นที่ปากบ่อ 1,780 ตารางเมตร บ่อน้ำจะรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาโดยตรงผ่านทางประตูน้ำในบ่อที่ 1 เมื่อรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาแล้วจะทำการวัดค่าความเค็มของน้ำในบ่อที่ 1 หากน้ำมีความเค็มมากเกินไปจะระบายกลับสู่แม่น้ำเจ้าพระยาตามเดิม หากค่าความเค็มอยู่ในระดับที่ปรับใช้ได้จะผันน้ำไปพักในบ่อที่ 2 หรือบ่อที่ 3 วัดค่าความเค็มอีกครั้ง จากนั้นผันน้ำในบ่อที่ 2 และ 3 ผสมกันเพื่อให้น้ำทั้งสองบ่อมีค่าความเค็มเท่ากันและได้ปริมาณน้ำที่ใช้งานได้ปริมาณมากขึ้นและยืดเวลาให้สามารถใช้น้ำได้นานขึ้น ก่อนใช้น้ำรดต้นพืชทุกครั้ง ให้วัดค่าความเค็มของน้ำเพื่อให้แน่ใจว่าน้ำมีค่าความเค็มที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสวนพันธุ์เทพรสเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเพิ่มศักยภาพการผลิตส้มเขียวหวาน
พันธุ์เทพรสในชุมชนคู้บางกะเจ้า

ขอขอบคุณ

- ชุมชนคู้บางกะเจ้า อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ / กองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร